

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/85/2021
Identifikačné číslo spisu: 6817206510
Dátum vydania rozhodnutia: 12.02.2024
Meno a priezvisko: Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:6817206510.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prima banka Slovensko, a.s., Žilina, Hodžova 11, IČO: 31 575 951 proti žalovanému C. R., narodenému XX. R. XXXX, R., Š. XXX, zastúpenému advokátskou kanceláriou WEBBER LEGAL, s.r.o., Prešov, Duchnovičovo námestie 1, IČO: 50 680 552, o zaplatenie 4 511,60 eura s príslušenstvom, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 11. júna 2020 sp. zn. 13CoCsp/2/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 11. júna 2020 sp. zn. 13CoCsp/2/2020 a to v časti výroku I. o zaplatenie sumy 3 168 eur s príslušenstvom ako aj vo výrokoch II. a III. z r u š u j e a vec vracia krajskému súdu v uvedenom rozsahu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom podľa § 388 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) zmenil rozsudok Okresného súdu Revúca (ďalej aj „súd prvej inštancie“ resp. „prvoinštančný súd“) zo dňa 29. októbra 2019 č. k. 8Csp/219/2017-478 v I. výrokovej vete tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 3 168 eur spolu s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 216,25 eura od 19. septembra 2017 do zaplatenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 324,68 eura od 19. septembra 2017 do zaplatenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. októbra 2017 do zaplatenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. novembra 2017 do zaplatenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. decembra 2017 do zaplatenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. januára 2018 do zaplatenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. februára 2018 do zaplatenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. marca 2018 do zaplatenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. apríla 2018 do zaplatenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. mája 2018 do zaplatenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. júna 2018 do zaplatenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. júla 2018 do zaplatenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. augusta 2018 do zaplatenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. septembra 2018 do zaplatenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. októbra 2018 do zaplatenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. novembra

2018 do zaplataenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. decembra 2018 do zaplataenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. januára 2019 do zaplataenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. februára 2019 do zaplataenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. marca 2019 do zaplataenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. apríla 2019 do zaplataenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. mája 2019 do zaplataenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. júna 2019 do zaplataenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. júla 2019 do zaplataenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. augusta 2019 do zaplataenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. septembra 2019 do zaplataenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. októbra 2019 do zaplataenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. novembra 2019 do zaplataenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. decembra 2019 do zaplataenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. januára 2020 do zaplataenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. februára 2020 do zaplataenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. marca 2020 do zaplataenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. apríla 2020 do zaplataenia, s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 82,03 eura od 16. mája 2020 do zaplataenia, to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Rozsudok Okresného súdu Revúca v druhej a tretej výrokovej vete zmenil tak, že žalobkyni priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 34%; žalobkyni priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 34%.

1.1. Súd prvej inštancie pri svojom rozhodovaní vychádzal zo skutkových zistení, z ktorých vyplynulo, že strany sporu uzatvorili zmluvu o spotrebiteľskom úvere pod č. XXXXXXXXXXXXXXXX-T. (ďalej len „zmluva o spotrebiteľskom úvere“), na základe ktorej bol žalovanému dňa 14. októbra 2015 žalobkyňou poskytnutý úver vo výške 5 000 eur, z ktorého suma 150 eur bola použitá na úhradu poplatku za poskytnutie úveru. Po oboznámení sa s predmetnou zmluvou prvoinštančný súd dospel k záveru, že obsahuje všetky náležitosti vyžadované zákonom č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z.z.“), ako aj Obchodným zákonníkom a neboli zistené žiadne neprijateľné podmienky, ktoré by spôsobovali neplatnosť jej ustanovení, na základe ktorých sa žalobkyňa domáhala náhrady dlžnej sumy. V uvedenom smere uviedol, že zmluva má písomnú formu, je v nej správne určená výška RPMN, finančné prostriedky neboli poskytnuté v hotovosti a obsahuje náležitosti podľa § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z.z. Je v nej uvedený druh úveru, údaje veriteľa a dlžníka, termín konečnej splatnosti úveru, celková výška a konkrétna suma úveru - 5 000 eur, úroková sadzba úveru, odplata podľa Nariadenia vlády č. 87/95 Z.z., RPMN a celková čiastka, ktorú má spotrebiteľ zaplatiť (9 009,24 eura). Bola určená aj výška, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, t.j. 108 splátok po 82,03 eura splatných k 15-temu dňu v mesiaci od 16. novembra 2015, ako aj priemerná hodnota RPMN a v názve zmluvy je uvedené, že sa jedná o spotrebiteľský úver. Súd prvej inštancie uviedol, že v zmluve je výslovne uvedený druh úveru, teda splňa náležitosť podľa § 9 ods. 2 písm. a) zákona č. 129/2010 Z.z., obsahuje aj náležitosť podľa § 9 ods. 2 písm. l), pričom nie je nevyhnutné, aby v zmluve boli splátky rozpísané na istinu, úroky a poplatky. V zmluve je uvedená aj doba trvania zmluvy a konečná splatnosť úveru, keďže v zmluve je uvedená splatnosť 1. splátky, počet splátok a konečná splatnosť úveru. Prvoinštančný súd dospel k záveru, že zmluva obsahuje správne údaje aj pri celkovej čiastke, ktorú má spotrebiteľ zaplatiť a RPMN; úver bol poskytnutý vo výške 5 000 eur, na čom nemení ani skutočnosť, že vyplatená bola žalobcovi suma 4 850 eur, keďže na poskytnutú čiastku bol započítaný poplatok za poskytnutie úveru vo výške 150 eur. Tým, že bol dohodnutý poplatok a tento bol hneď po uzavretí zmluvy z čiastky úveru aj uhradený, sa neznižuje výška úveru. Dohoda o poplatku za poskytnutie úveru a jeho úhrada hneď po poskytnutí úveru neznamena, že boli do celkovej výšky úveru zahrnuté sumy, ktoré vstupujú do celkových nákladov spotrebiteľa, poplatok nie je zahrnutý do celkovej výšky veru, tá predstavuje len čiastku, v akej boli žalovanému poskytnuté finančné prostriedky - 5000 eur. Celkové náklady spotrebiteľa predstavujú dohodnuté úroky a poplatok za poskytnutie úveru. Súd prvej inštancie nepovažoval za neplatnú ani dohodu o odplate vo forme poplatku za poskytnutie úveru. Pokiaľ dohoda nie je neplatná, resp. úver nie je bezúročný a bez poplatkov, zmluvná strana je povinná plniť to, k čomu sa zaviazala. Podľa prvoinštančného súdu je možné dohodnúť poplatok za poskytnutie úveru a žiadne zákonné ustanovenie tomu nebráni. Nezistil, že by dojednanie o poplatku za poskytnutie úveru bolo v rozpore s dobrými mravmi a nejde ani o neprijateľnú zmluvnú podmienku. Nejde ani o

neprimerane vysoký poplatok, ktorý predstavuje 3% z poskytnutého úveru. Do celkových nákladov nebolo možné zahrnúť poisťné, ktoré žalovaný bol povinný platiť, pretože uzatvorenie poisťnej zmluvy pri uzatvorení zmluvy o spotrebiteľskom úvere nebolo podmienkou úveru a ani poplatky za vedenie účtu nepatria do celkových nákladov, keďže žalovaný už účet zriadený u žalobcu mal. Tiež poisťenie schopnosti splácať úver je poisťením, ktoré nebolo podmienkou úveru, a preto pre výpočet RPMN je rozhodujúca výška splátky bez poisťného, teda suma 82,03 eura. Žalobkyňa preukázala, že uzatvárala zmluvy o spotrebiteľských úveroch aj bez poisťenia. Ani poplatok za vedenie účtu nie je nákladom, ktorý mal spotrebiteľ v súvislosti so spotrebiteľským úverom uhrádzať a teda poplatky za vedenie účtu nepatria do celkových nákladov spotrebiteľa a pre výpočet RPMN je rozhodujúca výška splátky bez tohto poplatku, teda suma 82,03 eura, keďže už v čase podania žiadosti o poskytnutie úveru mal žalovaný u žalobkyne zriadený bežný účet a poplatky za jeho vedenie musel uhrádzať bez ohľadu na to, či uzavrie zmluvu o spotrebiteľskom úvere alebo nie na základe osobitného skôr vzniknutého zmluvného vzťahu.

1.2. Záverom na základe vykonaného dokazovania prvoinštančný súd konštatoval, že pri poskytnutí úveru 5 000 eur splácaného v 108 mesačných splátkach po 82,03 eura s dodatočným nákladom 150 eur (poplatok za poskytnutie úveru) je výška RPMN 16,05%, po zaokrúhlení na jedno desatinné miesto 16% a celková čiastka, ktorú má spotrebiteľ zaplatiť je 9 009,24 eura. Správnosť uvedených údajov potvrdilo aj odborné stanovisko Národnej banky Slovenska. Dospel aj k záveru, že žalobkyňa preukázala posudzovanie bonity žalovaného, uzatvoril preto, že poskytnutý úver nie je bezúčelný a bez poplatkov.

1.3. Tvrdenia žalovaného o tom, že výzvy žalobkyne mu neboli doručené, považoval súd prvej inštancie za účelové. Z komunikácie predloženej žalobkyňou bolo zrejmé, že žalobkyňa sa opakovane pokúšala žalovaného kontaktovať za účelom dosiahnutia splatenia dlhu, avšak neúspešne, pretože žalovaný nebol zastihnuteľný na základe kontaktných údajov, ktoré poskytol pri uzatvorení zmluvy. Výzvou zo dňa 17. júla 2017 bol žalovaný vyzvaný na zaplatenie dlžnej sumy úveru a listom zo dňa 18. septembra 2017 bol oboznámený o zosplatnení úveru. Aj keď žalobkyňa nepredložila poštový podací hárok alebo inú listinu jednoznačne preukazujúcu odoslanie výzvy zo 17. júla 2017 (napr. doručenkou alebo vrátenú zásielku), ale len výpis z jeho bankového informačného systému, prvoinštančný súd po vyhodnotení všetkých dôkazov vo vzájomnej súvislosti uveril tvrdeniu žalobkyne, že aj výzva zo 17. júla 2017 bola žalovanému odoslaná. Tomu nasvedčuje spôsob, akým žalobkyňa v komunikácii so žalovaným konala, opakovane sa ho snažila kontaktovať, vypracovala v písomnej forme výzvy a neskoršiu z nich bez pochyb poštovým doručovateľom odoslala. Neodoslanie výzvy zo 17. júla 2017 sa javilo prvoinštančnému súdu ako málo pravdepodobné. Uzavrel, že žalovanému boli obidva listy doručené fikciou doručenia podľa čl. 19.8 VOP. To, že si ich neprevzal na danej adrese, nemôže byť na škodu žalobkyne. Žalovaný mal možnosť oznámiť žalobkyňi známu adresu, kde sa budú listinné zásielky preberať a keďže tak neurobil, považujú sa za doručené v súlade s úpravou vo VOP na základe fikcie doručenia, aj keď sa o nich žalovaný nedozvedel. Súd prvej inštancie považoval ustanovenia o fikcii doručenia za platné, ktoré nespôsobili nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán. Takéto dojednanie nepovažoval ani za neplatné pre rozpor s ustanovením § 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého prejav vôle pôsobí voči neprítomnej osobe od okamihu, keď jej dôjde. Tak isto nepovažoval upozornenie zo dňa 17. júla 2017 za neplatné pre jeho neurčitosť. Dospel k záveru, v súlade s predtým skôr prezentovaným názorom odvolacieho súdu v zrušujúcom rozhodnutí, že v prípade zosplatnenia úveru patria žalobkyňi dohodnuté úroky až do zaplatenia istiny. Vzhľadom na uvedené uložil žalovanému povinnosť na zaplatenie sumy 4 511,60 eura spolu s úrokom 216,25 eura a s úrokom vo výške 13,90% ročne zo sumy 4 511,60 eura od 19. septembra 2017 až do zaplatenia. Zároveň priznal žalobkyňi aj vyúčtované úroky z omeškania ku dňu 18. septembra 2017 v sume 2,11 eura a žalovanému uložil aj povinnosť na zaplatenie úrokov z omeškania 5% ročne zo sumy istiny 4.511,60 eura, ako aj zo sumy vyúčtovaných úrokov 216,25 eura od 19. septembra 2017 až do zaplatenia. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods.1 CSP tak, že ich priznal žalobkyňi ako strane úspešnej v celom rozsahu, a to ako trovy prvoinštančného konania, tak aj odvolacieho konania.

2. Odvolací súd na pojednávaní dňa 11. júna 2020 v zmysle § 384 CSP v nevyhnutnom rozsahu zopakoval dokazovanie a v odôvodnení zmeňujúceho rozsudku v podstate uviedol, že súd prvej inštancie

priznal žalobcovi celý ním uplatnený nárok na základe nesprávneho skutkového vyhodnotenia o doručení upozornenia na zosplatnenie úveru, na základe čoho dospel k nesprávnemu právnemu záveru o zosplatnení úveru v celom rozsahu. Odvolací súd mal za to, že nedošlo k splneniu podmienok zosplatnenia úveru z dôvodu nepreukázania doručenia upozornenia podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka (bližšie vid' bod 92 až 101 rozsudku odvolacieho súdu). Preto v zmysle § 388 CSP napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie v prvej výrokovej vete zmenil a priznal žalobcovi sumu 3 168 eur, pričom v časti úrokov z omeškania 2,11 eura a úrokov 216,25 eura bolo vyhovené návrhu v celom rozsahu a vo zvyšnej časti nad priznanú sumu 3 168 eur až do žalobcom uplatnenej čiastky 4729,96 eura (nesplatená časť istiny 4 511,60 eura + úroky z omeškania 2,11 eura + kapitalizované úroky 216,25 eura) bol nárok žalobcu zamietnutý, keďže žalobca nepreukázal zosplatnenie úveru v celom rozsahu a vznik nároku na zaplatenie celej istiny poskytnutého úveru. Odvolací súd po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že žalovaný si riadne neplnil svoje povinnosti vyplývajúce mu zo zmluvy, a preto mu uložil povinnosti vyplývajúce z výrokovej časti jeho rozhodnutia. V bodoch 107 až 172 sa odvolací súd zaoberal viacerými námietkami žalovaného, prednesenými v priebehu sporu, smerujúcimi k preukázaniu bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého úveru, pričom ich vyhodnotil ako neopodstatnené. Okrem uloženia povinnosti na zaplatenie žalovanej istiny odvolací súd uložil žalovanému aj povinnosť zaplatiť príslušenstvo z uplatnenej pohľadávky (body 175 až 179). V prevyšujúcej časti nad priznanú sumu 3 168 eur, až do žalobkyňou uplatnenej sumy 4 729,96 eura, odvolací súd žalobu zamietol.

2.1. Odvolací súd podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 2 CSP zmenil napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie v druhej a tretej výrokovej vete, ktorými priznal žalobkyni nárok na náhradu trov konania a trov odvolacieho konania (vzniknutých ku dňu vydania napadnutého rozhodnutia) voči žalovanému v plnom rozsahu. Po zmene napadnutého rozhodnutia bol žalobkyni z uplatnenej sumy 4 729,96 eura priznaný peňažný nárok vo výške 3 168 eur. Takto priznaná suma predstavuje z uplatnenej a vyčíslennej sumy úspech žalobkyne v konaní v rozsahu 67% a jej neúspech predstavuje 33 %. Po odčítaní neúspechu žalobkyne v konaní od jeho úspechu predstavuje pomer úspechu žalobkyne v konaní 34%. Odvolací súd preto zmenil podľa § 396 ods. 2 CSP s prihliadnutím na výsledok odvolacieho konania rozhodnutie súdu prvej inštancie o trovách konania v druhej a tretej výrokovej vete tak, že ich v súlade so zásadou úspechu strany v konaní priznal podľa § 262 ods. 1 a § 255 ods. 2 CSP v rozsahu 34% žalobkyni, ktorá bola v tomto pomere v konaní úspešná voči žalovanému. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa pomeru úspechu v odvolacom konaní v súlade s 396 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 2 CSP tak, že nárok na ich náhradu priznal žalobkyni voči žalovanému v rozsahu 34%.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) podal dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodňoval ustanovením § 420 písm. f) CSP. Mal za to, že odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnili ako strane, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V podrobnostiach namietal: 1/ že žalobkyňa v žalobe požadovala tam vyčíslené plnenie spolu s príslušenstvom z dôvodu, že došlo k vyhláseniu predčasnej splatnosti úveru (vid' návrh na vydanie platobného rozkazu). Odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie mal za to, že vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru nebolo platné, avšak namiesto toho, aby žalobu zamietol ako nedôvodnú, priznal, ultra petitem, žalobcovi nárok na nezaplatené splátky spotrebiteľského úveru s príslušenstvom. Odvolací súd žalobu, doručенú žalovanému považoval za výzvu na zaplatenie dlžnej sumy - splátok z poskytnutého úveru a žalobcom uplatnený nárok posúdil ako nárok na zaplatenie dlžných splátok splatných ku dňu vydania rozhodnutia odvolacieho súdu. Zo strany odvolacieho súdu došlo k zjavnému porušeniu práva na spravodlivý proces, keďže v neprospech spotrebiteľa boli ex offio vykonávané dôkazy, ktoré žalobca neoznačil a ani netvrdil. Za ďalšie, porušenie práva na spravodlivý proces dovolateľ videl tiež v tom, 2/ že odvolací súd vychádzal z listinných dôkazov (VOP a OP), ktoré neboli do zmluvného vzťahu inkorporované, platnú inkorporáciu založil len a výlučne na tom, že spotrebiteľ podpísal zmluvu, a teda to, „čo je v zmluve, aj musí byť pravdivé“, v ktorom smere sa odklonil od Rozsudkov SD EÚ vo veci C-42/15 a C-147/16 bez dôkladného odôvodnenia, čím porušil povinnosť eurokonformného výkladu. Žalovaný formulárovú zmluvu podpísal, ale VOP nikdy neprevzal, nikdy mu neboli doručené, nikdy sa s nimi neoboznámil a nikdy s nimi neprejavil súhlas. Z tohto dôvodu VOP neboli do zmluvy platne inkorporované a žalovaný

nimi nemôže byť viazaný. K porušeniu práva na spravodlivý proces podľa presvedčenia žalovaného došlo aj 3/ vo vzťahu k skúmaniu odbornej starostlivosti žalobkyňou. Táto v spore neprodukovala vôbec žiadne priame skutkové tvrdenie, žiaden prostriedok procesného útoku (obransy) smerujúci k tomu, ako zisťovala a čo zistila o rodinnom stave spotrebiteľa. Napriek tomu, odvolací súd sám, ex offio a v neprospech spotrebiteľa, supluje nedostatočnú procesnú aktivitu žalobkyne. Za porušenie práva na spravodlivý proces žalovaný označil aj postup 4/ „nezarátania poistenia do celkových nákladov a teda ani do celkovej čiastky, ani RPMN“. Aj v 5/ „nezarátaní nákladov na bežný účet do celkových nákladov a teda ani do celkovej čiastky, ani RPMN“ videl dovolateľ porušenie práva na spravodlivý proces. Žalovaný totiž musel splácať spotrebiteľský úver z bežného účtu, za ktorý musel žalobkyni platiť, čo bola podmienka na získanie úveru za ponúkaných podmienok, čo odvolací súd pri rozhodovaní úplne prehliadol a ignoroval. Napokon k porušeniu práva na spravodlivý proces došlo aj 6/ pre nesprávne posúdenie celkovej výšky úveru a podhodnoteniu RPMN. V tejto súvislosti dovolateľ uviedol, že medzi stranami nebolo sporné, že žalobkyňa poskytla žalovanému v skutočnosti namiesto v zmluve deklarovanej výšky spotrebiteľského úveru 5 000 eur iba 4 850 eur. Poplatok vo výške 150 eur bol zrazený práve zo sumy 5 000 eur a uvedené vyplýva aj z Obchodných podmienok (vid' bod 3.5). Z uvedených dôvodov žalovaný žiadal dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť alternatívne zmeniť a žalobu zamietnuť.

4. Žalobkyňa v podanom vyjadrení k dovolaniu žalovaného označila za správne skutkové a právne závery odvolacieho súdu, s ktorými sa stotožnila. V plnom rozsahu poukázala na svoje predchádzajúce tvrdenia. Žiadala, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaného zamietol ako nedôvodné a priznal jej aj náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je prípustné a tiež dôvodné; v dôsledku jeho účinku dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou

dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákona zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

11. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jej práva na spravodlivý proces.

12. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnomu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

13. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

14. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda proces prejednávania sporu znemožňujúci strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaci možnosti jej aktívnej účasti na konaní (R 129/1999, rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

15. Pojem „procesný postup“ súdu je potrebné vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

16. Vo vzťahu k namietanej vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP dovolateľ namietal porušenie práva na spravodlivý proces, ktoré videl v prvom rade v tom, že 1/ odvolací súd konal „ultra petitem“;

2/ v tom, že pri rozhodovaní vychádzal z listinných dôkazov (VOP a OP), ktoré neboli do zmluvného vzťahu inkorporované, a preto sa odklonil od rozsudkov Súdneho Dvora Európskej únie vo veci C-42/15 a C-147/16 bez dôkladného odôvodnenia, čím porušil povinnosť eurokonformného výkladu. K porušeniu práva na spravodlivý proces malo dôjsť aj 3/ postupom odvolacieho súdu vo vzťahu k skúmaniu odbornej starostlivosti žalobcu; tiež 4/ v „nezarátaní poistenia do celkových nákladov a teda ani do celkovej čiastky, ani RPMN“ ; v 5/ „nezarátaní nákladov na bežný účet do celkových nákladov a teda ani do celkovej čiastky, ani RPMN“. Napokon k porušeniu práva na spravodlivý proces došlo podľa presvedčenie dovolateľa aj 6/ pre nesprávne posúdenie celkovej výšky úveru a podhodnoteniu RPMN.

17. Z vytýkaných vád zmätočnosti sa ako prvou námietkou dovolací súd zaoberal tým, či odvolací súd rozhodol v rozpore so zásadou „ne ultra petitem“.

18. Viazanosť súdu žalobným návrhom (§ 216 CSP), t. j. nemožnosť súdu prekročiť a prisúdiť viac, než čoho sa strany domáhajú, resp. nesmieť ísť nad rámec petitu tzv. zásada „ne ultra petitem“, sa vzťahuje k žalobnému návrhu (petitu) a nie k spôsobu vykonávania dokazovania, resp. k otázke, aké dôkazy je súd v konaní oprávnený vykonať alebo nevykonať. Žalobný návrh (petit) je obligatórnou náležitosťou žaloby (viď § 132 ods. 1 CSP). Civilný sporový poriadok upravuje aj výnimku, keď súd môže prekročiť žalobný návrh a prisúdiť viac, než čoho sa strany domáhajú, avšak musí ísť o prípad, ak z osobitného predpisu vyplýva určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami (čo však vzhľadom na spotrebiteľský charakter prejednávanej veci nebol posudzovaný prípad). Súd musí rešpektovať predmet konania vymedzený žalobným návrhom, čo znamená, že plnenie nemôže priznať ani z iného skutkového základu, než aký bol predmet konania vymedzený v žalobnom návrhu. Nie je však porušením zásady viazanosti súdu petitom, ak súd inak právne kvalifikuje skutok, ktorý bol predmetom konania. Právna kvalifikácia je vždy vecou súdu v zmysle zásady iura novit curia, preto ani právna kvalifikácia nie je obligatórnou náležitosťou žaloby (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 27. júla 2011, sp. zn. 4 M Cdo 15/2010).

19. V danom prípade z obsahu spisu vyplýva, že žalobkyňa sa domáhala voči žalovanému zaplata peňažného nároku s tvrdením o predčasnom zosplatnení spotrebiteľského úveru na základe neplnenia zmluvných povinností zo strany žalovaného, pričom zosplatneniu mala predchádzať výzva zo dňa 17. júla 2017 v zmysle § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Po vykonanom dokazovaní súd prvej inštancie žalobe vyhovel, okrem iného majú za to, že k zosplatneniu úveru došlo, s ktorým čiastkovým záverom sa ale odvolací súd nestotožnil. Odvolací súd bol naopak toho názoru, že zosplatnenie úveru bolo neplatné. Napriek uvedenému po vykonanom dokazovaní na pojednávaní, na ktoré sa strany sporu nedostavili posudzoval, či vzhľadom na uplatnenie zaplata peňažnej sumy zo strany žalobkyne z titulu uzavretej zmluvy o spotrebiteľskom úvere, pri ktorej nebolo preukázané zosplatnenie úveru, vznikol žalobkyňi nárok na peňažné plnenie voči žalovanému na základe nezmeneného skutkového stavu podľa obsahu spisu a vykonaného dokazovania. Odvolací súd žalobu, ktorá bola s prílohami doručená žalovanému považoval za výzvu na zaplata dlžnej sumy - splátok z poskytnutého úveru. Tiež mal preukázané, že žalovaný žiadnu splátku poskytnutého úveru žalobkyňi nezaplatil. Na základe uvedeného zmenil napadnuté rozhodnutie v prvej výrokovej vete a žalovanému uložil povinnosť na zaplata dlžných splátok splatných ku dňu vyhlásenia rozhodnutia odvolacieho súdu počnúc splátkou splatnou dňa 15. júna 2017 až po splátku splatnú dňa 20. mája 2020. Odvolací súd uložil žalovanému aj povinnosť na zaplata vyúčtovaného úroku z omeškania ku dňu 18. septembra 2017 vo výške 2,11 eura a úroku za poskytnutie úveru vo výške 216,25 eura vyčísleného ku dňu 18. septembra 2017.

20. Vychádzajúc z vyššie opísaného procesného stavu dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd svojím postupom pri posudzovaní žalobou uplatneného nároku žalobkyne prekročil rámec ňou vymedzeného petitu, pretože jej priznal plnenie z iného skutkového základu, než aký bol vymedzený v žalobnom návrhu. Aj keď sa bezpochyby žalobkyňa domáhala priznania plnenia z rovnakej zmluvy, aká bola oboznámená prvoinštančným a odvolacím súdom, po skutkovej stránke v žalobe jasne tvrdila, že došlo k zosplatneniu poskytnutého úveru a v uvedenom smere produkovala k svojim tvrdeniam aj dôkazy. Súd prvej inštancie žalobe vyhovel, majú za to, že k zosplatneniu úveru došlo, avšak odvolací súd bol naopak názoru, že zosplatnenie úveru je neplatné. Pokiaľ napriek uvedenému bez procesnej

aktivity žalobkyne, ktorá sa na jediné pojednávanie nariadené odvolacím súdom nedostavila, tejto priznal časť uplatneného nároku v spore (spolu s príslušenstvom), v ktorom nemohol prekročiť návrhy strán (§ 216 CSP), naviac s ochranou slabšej strany, ktorou bol žalovaný, porušil tým zásadu „ne ultra petitem“, čím porušil právo žalovaného na spravodlivý proces.

21. Dovolanie žalovaného za danej procesnej situácie aká nastala v prejednávanej veci bolo nielen procesne prípustné (§ 420 písm. f) CSP), ale tiež dôvodné (§ 431 CSP), lebo v ňom opodstatnene namietal, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil ako strane, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené hneď prvou vytýkanou vadou podľa § 420 písm. f) CSP, pre ktorú bolo potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, dovolací súd sa už ďalej nezaoberal ani ďalšími žalovanými prezentovanými námietkami.

22. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd Slovenskej republiky v súlade s predmetnými ustanoveniami zrušil rozsudok odvolacieho súdu v napadnutom rozsahu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP), majúc za to, že náprava zrušením len rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade možná i postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP), berúc do úvahy i aktuálnu úpravu odvolacieho konania, v režime ktorej už dovolací súd možnosť zrušiť rozhodnutie súdu prvej inštancie vyčerpал (tu porovnaj § 390 CSP).

23. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.